

चम्बायाः शिक्षकः सुनीलकुमारः  
राष्ट्रीयशिक्षकपुरस्कारेण सम्मानितः



**हिमसंस्कृतवार्ताः।** राष्ट्रपति द्रौपदी मुर्मू गुरुवासरे नवदिल्लीनगरे शिक्षकदिवसस्य आयोजने चम्बाजिल्लाशिक्षकं सुनीलकुमारं राष्ट्रियशिक्षकपुरस्कार-२०२४ इत्यनेन सम्मानितवती। सुनीलकुमारः हिमाचलस्य खरगट सिंहता क्षेत्रे शासकीय-वरिष्ठ-माध्यमिकविद्यालये रसायनशास्त्रस्य व्याख्यातारूपेण कार्यं कुर्वन् अस्ति। सुनीलकुमारस्य बहवः छात्राः राष्ट्रिय-अन्तर्राष्ट्रीय-स्तरयोः अनेके पुरस्काराः प्राप्तवन्तः। सुनीलकुमारः बालकानां नामाङ्कनं वर्धयितुं, शिक्षायाः वंचितानाम् बालकानां अध्ययनं प्रति प्रोत्साहयितुं, सामाजिकलेखापरीक्षां, कर्मचारीप्रशिक्षणं च कुर्वन् अस्ति।

**भारत- भूमध्यसागरीय-सम्बन्धम् अग्रे नेतुं अयमेव समयो विद्यते-पीयूषगोयल**



वाणिज्योद्योग-मन्त्री पीयूषगोयलः प्रतिपादितवान् यत्, भारत-भूमध्यसागरीय-सम्बन्धम् अग्रे नेतुं अयमेव समयो विद्यते इति। नवदिल्ल्यां अस्य वर्षस्य भारत-भूमध्यसागरीय-व्यापार-सम्मेलने सम्बोधयन् मध्ये सः भारत-भूमध्यसागरीय-राष्ट्रयोः व्यापारेभ्यः महत्तर-सम्बन्धान् समाह्वयत्। भूमध्यसागरीय-देशैः वैश्विक-व्यापारस्य कृते प्रदत्तस्य मार्गस्य कृते श्रीगोयलः कृतज्ञतां अपि प्रकटितवान्। केन्द्रीयमन्त्री अभिव्यक्तवान् यत् भारते पर्यटनस्य बहव्यः अवसराः सन्तीति।

**गुजरातस्य सूरतनगरे 'जल-सञ्चयः, जन-सहभागिता' इत्येतस्य पदक्षेपस्य शुभारम्भः कृतवान् प्रधानमन्त्री**

हिमसंस्कृतवार्ताः ७ सितम्बर। प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना गतदिने दृश्य-श्रव्य इति परान्तर्जालीय-माध्यमेन गुजरातस्य सूरतनगरे 'जल-सञ्चयः, जन-सहभागिता' इत्येतस्य पदक्षेपस्य शुभारम्भः कृतः। अयं पदक्षेपः प्रचलितस्य 'कैच द रेन' इति जल-शक्ति-अभियानस्य अनुरूपं वर्तते, यः दीर्घकालिकी जल-सुरक्षा सुनिश्चेतुं श्रीमोदिनः दृष्टेः पुष्टिकरोति। अस्मिन् अवसरे प्रधानमन्त्री मोदी उक्तवान् यत् जलसंरक्षणं न केवलं नीतिः अपितु सामाजिक प्रतिबद्धतायाः विषयो अपि वर्तते। तेनोक्तं यत् इदं एकं प्रयासं पुण्यकार्यमपि स्तः। असौ कथितवान् यत् जलसंरक्षणं जीवनस्य प्रश्नो वर्तते, इदं मानवतायाः भविष्यस्य जीवनम् अस्ति। प्रधानमन्त्री स्व-प्रशासनेन जलजीवनोपक्रमं अटलभूजलयोजनां च समेत्य सतत-भविष्यस्य दिशि आरब्धानाम् उपक्रमाणाम् एकां शृङ्खलां प्रकाशितवान्। प्रधानमन्त्रिणा एतदपि कथितं यत् जलाभावस्य निवारणाय नूतनाभिनवानां

प्रौद्योगिकीनां स्वीकरणस्य समयागतः।



**जनभागीदारी जल संरक्षण अभियान की सबसे बड़ी ताकत**

केन्द्रिय-जल-शक्ति-मन्त्री सी.आर. पाटिलः तथा गुजरातस्य मुख्यमन्त्री भूपेन्द्र पटेलः सूरतनगरे राज्यव्यापि-जल-सञ्चयः जन-सहभागिता इत्येतस्य पदक्षेपस्य शुभारम्भं कृतवन्तौ। अस्य पदक्षेपस्य उद्देश्यं सम्पूर्णेऽपि गुजराते प्रायः अष्टशताधिक-चतुर्विंशति-सहस्र-वृष्टिजल-सञ्चय-संरचनानां निर्माणं वर्तते।

**भारत-ब्राजील-चीनदेशाः युकेन-द्वन्द्वस्य विषये सम्भाव्य-शान्ति-वार्तासु मध्यस्थरूपेण कार्यं कर्तुं शक्नुवन्ति-राष्ट्रपति व्लादिमिर**

**हिमसंस्कृतवार्ताः।** रुसदेशीयः राष्ट्रपतिः व्लादिमिर पुतिन् प्रोक्तवान् यत् भारत-ब्राजील-चीनदेशाः युकेन-द्वन्द्वस्य विषये सम्भाव्य-शान्ति-वार्तासु मध्यस्थरूपेण कार्यं कर्तुं शक्नुवन्ति इति। ईस्टर्न-इकनामिक्-फोरम् इत्यस्य पूर्णसम्मेलनम् अभिसम्बोधयन् रुसदेशस्य राष्ट्रपतिः अवदत् यत् भारतस्य, ब्राजील-देशस्य चीन-देशस्य च नेतारः युकेन-देशस्य स्थितिं परिहर्तुं योगदानं प्रदातुं च पूर्णनिष्ठापूर्वकं प्रयतन्ते।



श्रीपुतिनः अग्रे अकथयत्, यत् असौ युकेन-संघर्षस्य विषये त्रिभिः देशैः सह सततं सम्पर्के अस्ति।

**जापानस्य पूर्वप्रधानमन्त्रिणः शिञ्जो आबे इत्येतस्य पत्न्या अकी आबे इत्यनया सह मेलनं कृतवान् विदेशमन्त्री जयशङ्करः**

विदेशमन्त्री डॉ. एस्. जयशङ्करः नवदिल्ल्यां जापानस्य पूर्वप्रधानमन्त्रिणः शिञ्जो आबे इत्येतस्य पत्न्या अकी आबे इत्यनया सह मेलनं कृतवान्। सामाजिक सञ्चार-पटले एकस्मिन् सन्देशे मन्त्रिणा लिखितं यत् अनेन मेलनेन सह शिञ्जो आबे इत्येतस्य तथा भारत-



जापानयोः मैत्रीं प्रति तस्य प्रतिबद्धतायाः स्मृतिः पुनरुद्भूता। असौ अभिव्यक्तवान् यत् शिञ्जो आबे इत्येतस्य रणनीतिकदृष्टिः सर्वदा भारत-जापानयोः मध्ये सम्बन्धेषु निरन्तरं प्रगतये मार्गदर्शकस्य भूमिकां निर्वहति।

**जापान- बैंक-फार्-इंटरनेशनल-कोपरेशन् इत्यस्य प्रबन्धनिदेशकेन अध्यक्षेण च मिलितः अश्विनीवैष्णवः**

**हिमसंस्कृतवार्ताः ०७ सितम्बर।** सूचना-प्रसारण-प्रौद्योगिकमन्त्री अश्विनीवैष्णवः टोक्यो-नगरे जापान-देशस्य प्राविधिक-परिवर्तन-मन्त्रिणा तारो कोनो इत्यनेन सह उभयोः देशयोः मध्ये आङ्ग्लिकीय-सम्बन्धान् सुदृढीकर्तुं मेलनं कृतवान्। एतौ नेतारौ भविष्यकालिक प्रौद्योगिकीय-प्रगतिं

लक्ष्यीकृत्य, आङ्ग्लिकीय-भूदृश्ये सहयोगस्य नवान्वेषणस्य च मार्गान् अन्विष्टवन्तौ। श्रीवैष्णवः, भारत-जापान-संरचनागत-सहभागित्वस्य प्रगतिविषये चर्चा कर्तुं, जापान- बैंक-फार्-इंटरनेशनल-कोपरेशन् इत्यस्य प्रबन्धनिदेशकेन अध्यक्षेण च तादाशी-मैदा इत्यनेन सहापि मिलितवान्।

**जम्मूकश्मीरे पञ्चविंशतिदिनाङ्के द्वितीयचरणस्य षट्-जनपदानां षड्विंशति-विधानसभासनानां मतदानं भविष्यति**

जम्मूकश्मीरे विधानसभा निर्वाचनस्य द्वितीयचरणाय गतदिने नामाङ्कनपत्राणां परीक्षणम् अभवत्। द्वितीयचरणाय आहत्य दशाधिक-त्रिशत-प्रत्याशिनः नवविंशत्यधिक-त्रिशत-नामाङ्कनपत्राणि अङ्कितानि। परह्यः नामाङ्कन पत्र-प्रपूरणस्य अन्तिमो दिवसः आसीत्। सोमवासरे नामाङ्कनपत्रस्य प्रत्यावर्तनाय अन्तिमः दिवसः वर्तते। अस्य मासस्य पञ्चविंशतिदिनाङ्के द्वितीयचरणस्य षट्-जनपदानां षड्विंशति-विधानसभासनानां मतदानं भविष्यति।



**सुभाषितम्**

अकाले कृत्यमारब्धं  
कर्तुर्नार्थाय कल्प्यते।  
तदेव काले आरब्धं  
महतेऽर्थाय कल्प्यते॥

भावार्थः- गलत समय पर प्रारम्भ किया गया कोई भी काम फल नहीं देता। सही समय पर प्रारम्भ किया गया काम कर्ता को श्रेष्ठ परिणाम देता है।

**सूचना-** हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

**हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्**

जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे  
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.  
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

**स्वातन्त्र्यात् आरभ्य जम्मू-कश्मीरम् अस्माकं दलस्य कृते महत्वपूर्णम् - अमितशाहः**



केन्द्रीयगृहमन्त्री अमितशाहः जम्मू-नगरस्य द्विदिवसीय यात्रासमये आधृत्य भाजपेतिदलस्य जम्मू-कश्मीर-विधानसभा-निर्वाचनम् घोषणापत्रस्य विमोचनेन सह निर्वाचन-प्रचारम् आरब्धवान्। श्रीशाहः भाजपा-दलस्य घोषणापत्रं प्राकाशयत्, यस्मिन् अस्य प्रदेशस्य दलस्य दूरदृष्टिः लक्ष्यानि च निर्दिष्टानि सन्ति। भाजपा-पक्षस्य घोषणा-पत्रस्य उद्घाटने जनसमूहं सम्बोधयन् अमितशाहः अवदत् यत् स्वातन्त्र्यात् आरभ्य जम्मू-कश्मीरम् अस्माकं दलस्य कृते महत्वपूर्णम् अस्ति, तथा च सप्तत्यधिक त्रिशत इति अनुच्छेदः अधुना इतिहासस्य भागः अस्ति, कदापि पुनः न भविष्यति इति सुदृढीकृतवान्।



## हिमाचलविधानसभानिर्णयः : अधुना परिवारे एका एव महिला प्राप्स्यति १५०० रुप्यकाणि इति मन्त्री शाण्डिलः सूचितवान् विपक्षस्य कोलाहलः, प्रतिज्ञां न पूरयितुं आरोपाः



**हिमसंस्कृतवार्ता:शिमला।** सामाजिकन्याय-सशक्तिकरणमन्त्री कर्नल धनीरामशाण्डिलः अवदत् यत् एकस्य परिवारस्य एकस्याः महिलायाः कृते एव १५०० रुप्यकाणां मानदं प्रदास्यते। सार्धैकवर्षे १८ तः ६० वर्षाणि यावत् आयुवर्गे ७,८८,७८४ महिलाः योजनायाः अन्तर्गतं आवेदनं कृतवत्यः। २०२४-२५ वित्तवर्षे योजनायाः अन्तर्गतं २२८४ लक्षरुप्यकाणां प्रावधानं कृतम्। अधुना यावत् कुलम् २८,२४९ महिलानां कृते धनं मुक्तम्। पात्रतामापदण्डं न पूरयित्वा २,३८४ आवेदनानि निरस्तीकृतानि। येन अयोग्याः महिलाः धनं न प्राप्नुयुः तदर्थं सत्यापनम् समयं गृह्णाति। विधानसभायाः उपनिर्वाचनस्य कारणेन अपि विलम्बः अभवत्। शुक्रवासरे विधानसभायां प्रश्नसमये मन्त्री शाण्डिलः इन्दिरागान्धी-प्रियभगिनी- सुखसम्माननिधियोजनासम्बद्धप्रश्नविषये एतां सूचनां दत्तवान्।

शाण्डिलस्य वक्तव्यस्य विषये विपक्षस्य सदस्याः सद्ने बहु कोलाहलं कृतवन्तः। विपक्षः सर्वकारेण निर्वाचनप्रतिश्रुतिं न पूरयति इति आरोपं कृतवान्। भाजपाविधायकः राकेशजमवालः अवदत् यत् निर्वाचनकाले काङ्ग्रेसेन १८ तः ६० वर्षाणां मध्ये आयुषः महिलानां कृते १५०० रुप्यकाणि दातुं प्रतिज्ञा दत्ता। अधुना केवलं २८ सहस्राणां महिलानां कृते धनं मुक्तम्। निर्वाचनकाले काङ्ग्रेसेन घोषाः कृताः इति स्पष्टम्। मिथ्याप्रतिश्रुतिद्वारा स्त्रियः वञ्चिताः सन्ति। अन्ये बहवः भाजपाविधायकाः अपि सर्वकारस्य अभिप्रायस्य विषये प्रश्नान् उत्थापितवन्तः।

**यदि कार्यम् उत्तमं तर्हि तत् प्रशंसनीयम्**  
तस्य प्रतिक्रियारूपेण मन्त्री कर्नलः धनीरामशाण्डिलः अवदत् यत् यदि किमपि उत्तमं कार्यं क्रियते तर्हि तस्य प्रशंसा कर्तव्या। हिमाचलं मनसि कृत्वा मध्यप्रदेशे, महाराष्ट्रे, झारखण्डे च एतादृशाः योजनाः आरब्धाः सन्ति। अस्माकं योजनायाः गन्धः सम्पूर्णे देशे गच्छति। सामाजिकसुरक्षापेंशनं गृह्णन्तः कुलम् २,४५,८८१ महिलानां कृते ११०० रुप्यकाणां पेन्शनं ११५० रुप्यकाणां च पेन्शनं १५०० रुप्यकाणि यावत् वर्धितवन्तः। १८तः ५९ वर्षाणां मध्ये (६० वर्षाणाम् आयुः पूर्णतां यावत्) याः महिलाः पात्रतां पूरयन्ति तेषां कृते योजनायाः लाभः प्रदत्तः भविष्यति।

## नियमितरूपेण नियुक्तिप्रक्रिया निरन्तरं वर्तते, आवश्यकता भवति चेत् टीमेट-लाइनमेन-जनाः बाह्याधारेणापि नियुक्ताः भविष्यन्ति- मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः



**हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला।** विद्युत्समृद्धिः नियमितरूपेण नियुक्तिप्रक्रिया प्रचलति यत्र क्षेत्रकर्मचारिणाम् अभावः वर्तते। इदानीं यदि आवश्यकता अनुभूयते तर्हि विद्युत्पूर्तेः उन्नयनार्थं नियमितनियुक्त्याः पूर्वं दलस्य सदस्यानां, लाइनमैनजनानां च बाह्य-आधारेण नियुक्तिः भविष्यति। सम्प्रति विद्युत्समृद्धिः एतेषां वर्गानां प्रायः १००० पदानि रिक्तानि सन्ति, येन तकनीकीविफलतायाः सन्दर्भे विद्युत्पूर्तेः पुनर्स्थापनार्थम् अधिकः समयः भवति शुक्रवासरे विधानसभासत्रे विधायककरणधीरशर्माद्वारा श्रीनैनादेवीजीविषये आनयितस्य आह्वानप्रस्तावस्य प्रतिक्रियारूपेण मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः इत्यनेन एषा सूचना दत्ता। सः अवदत् यत् विद्युत् बोर्डस्य स्वास्थ्यं सुदृढं कर्तुं तकनीकीशिक्षामन्त्री राजेश धर्माणी इत्यस्य

अध्यक्षतायां मन्त्रिमण्डलस्य उपसमित्याः सङ्घटनम् कृतम् अस्ति। समितेः अनुशंसानाम् अपि आवश्यकताः निर्णयाः क्रियन्ते। मुख्यमंत्री उक्तवान् यत् हिमाचलं विद्युत् उत्पादनं राज्यम् अस्ति। तदपि राज्ये गुणवत्तापूर्णा विद्युत्पूर्तिः महती समस्या अस्ति। राज्ये वर्षाणां यावत् एतस्य विषये ध्यानं न दत्तम्। यत्र त्रिचरणरेखा अस्ति तत्र विद्युत्पूर्तिः सामान्या भवति, परन्तु यत्र एकचरणरेखा अस्ति तत्र क्षमतावर्धनं प्रति ध्यानं न दत्तम् राज्ये अनेकस्थानेषु ३३ केवीए-विद्युत्केन्द्राणि निर्मितानि, परन्तु तानि चालयितुं कोऽपि नास्ति। क्षेत्रकर्मचारिणां अभावात् विद्युत्पूर्तिः सर्वाधिका प्रभाविता भवति। मुख्यमंत्री रणधीरशर्मा इत्यस्मै आश्वासनं दत्तवान् यत् तस्य क्षेत्रे विद्युत्समस्यायाः समाधानं भविष्यति। ५७ विद्युत्परावर्तकाः ये केनचित् कारणात् स्थापयितुं न शक्तवन्तः ते प्राथमिकतारूपेण स्थापिताः भविष्यन्ति।

**कुत्र कियत् च विद्युत् उपभोगः भवति, सूचनाः एकत्रिताः भविष्यन्ति**  
मुख्यमंत्री सुक्खुः सद्ने अवदत् यत् राज्यस्य यस्मिन् विधानसभाक्षेत्रे विद्युत्-उपभोगस्य सम्पूर्णदत्तांशः एकत्रितः भवति। यत्र अधिकतमं विद्युत्प्रयोगः भवति तत्र के के विधानसभाक्षेत्राणि सन्ति, किमर्थं च इति ज्ञास्यते।

## हिमाचलप्रदेश-उच्चन्यायालयेन प्राथमिक-शिक्षानिदेशकस्य विरुद्धं अधिसूचिता अधिसूचना

हिमाचलप्रदेश-उच्चन्यायालयेन प्राथमिकशिक्षानिदेशकस्य विरुद्धं शिक्षकानां स्थानान्तरणेषु द्विगुणं मानकं स्वीकृत्य कठोरटिप्पण्याः कृताः। प्राथमिकशिक्षानिदेशकेन शिक्षकानां स्थानान्तरणेषु यत् द्विगुणं मानकं स्वीकृतं तस्य विषये मुख्यसचिवं शिक्षासचिवं च सूचयितुं न्यायालयेन आदेशः अधिसूचिताः। न्यायालयेन शिक्षासचिवं पृष्ठं यत् उक्तशिक्षानिदेशकस्य एतेषां द्विगुणानां विषये सः अवगतः अस्ति वा इति। यदि अवगतः तर्हि उक्तशिक्षानिदेशकस्य

विरुद्धं किमर्थं कोऽपि कार्यप्रक्रिया न कृता। यदि न अवगतः तर्हि उक्तस्य अधिकारीविरुद्धं का कार्यप्रक्रिया भविष्यति। न्यायाधीशः अजय मोहनगोयलः आवेदकेन रमणकुमारेण प्रस्तुतायाः याचिकायाः श्रवणानन्तरम् अधिसूचनेयं अधिसूचितवान्। न्यायालयेन शिक्षासचिवे उपर्युक्तसूचनाः शपथपत्रद्वारा न्यायालयस्य समक्षं १० सितम्बरपर्यन्तं प्रस्तुत्यार्थम् आदेशः अधिसूचितः। प्रकरणानुसारं आवेदकं चम्बामण्डलस्य खजुआबिहालीनगरस्य शासकीयमाध्यमिकविद्यालये २०२० तमे वर्षे टीजीटी नॉनमेडिकलरूपेण नियुक्तः आसीत्।

## जानवी चौधरी इत्यस्याः 'मना रा लोभी' इति गीतं प्रथितम्



**हिमसंस्कृतवार्ता: - काङ्गड़ा।** हिमाचलप्रदेशस्य काङ्गड़ाविधानसभायाः अन्तर्गतम् इच्छी पंचायतस्य हिमाचलस्य लोकगायिकायाः जानवी चौधरी इत्यस्याः अपरं नवीनं गीतं 'मना रा लोभी' विमोचितम्। जानवी इत्यनया स्वस्य यूट्यूब चैनले Singer Janvi Chaudhary Official इत्यत्र विमोचितम् अस्ति। गीतस्य संगीतं सीपी स्टूडियो शाहपुरस्य निर्देशकेन शुभम शर्मा इत्यनेन दत्तम् अस्ति। एतत् गदियाली गीतं सुप्रसिद्धलेखकेन संदीपकपूरेण लिखितम् अस्ति। एतेन सह अस्य गीतस्य चलचित्रनिर्माणं नवीनजमवालेन तस्य दलेन च कृतम् अस्ति। धर्मशालायां गोपालपुर- चामुण्डा- कांगड़ा- क्षेत्राणां सुन्दर-उपत्यकासु गीतस्य अभिनयं कृतम् अस्ति। नवीन जमवालः आस्था च मुख्यनटत्वेन तेजस्वी प्रदर्शनं कृतवन्तौ। अमित भरमौरी, सचिन डोगरा, मनीष, प्रिया कपूर, प्रिया लोटिया, कनिका आदयः समूहनृत्यस्य भूमिकायां वर्तन्ते। जानवी चौधरी अधुना यावत् प्रेक्षकाणां कृते प्रायः एकदर्जनं गीतानि दत्तवती अस्ति। तस्याः सर्वाणि गीतानि प्रेक्षकाणां बहु प्रेम प्राप्यन्ते।

## पुणेनगरे हिमाचली मेलनम्

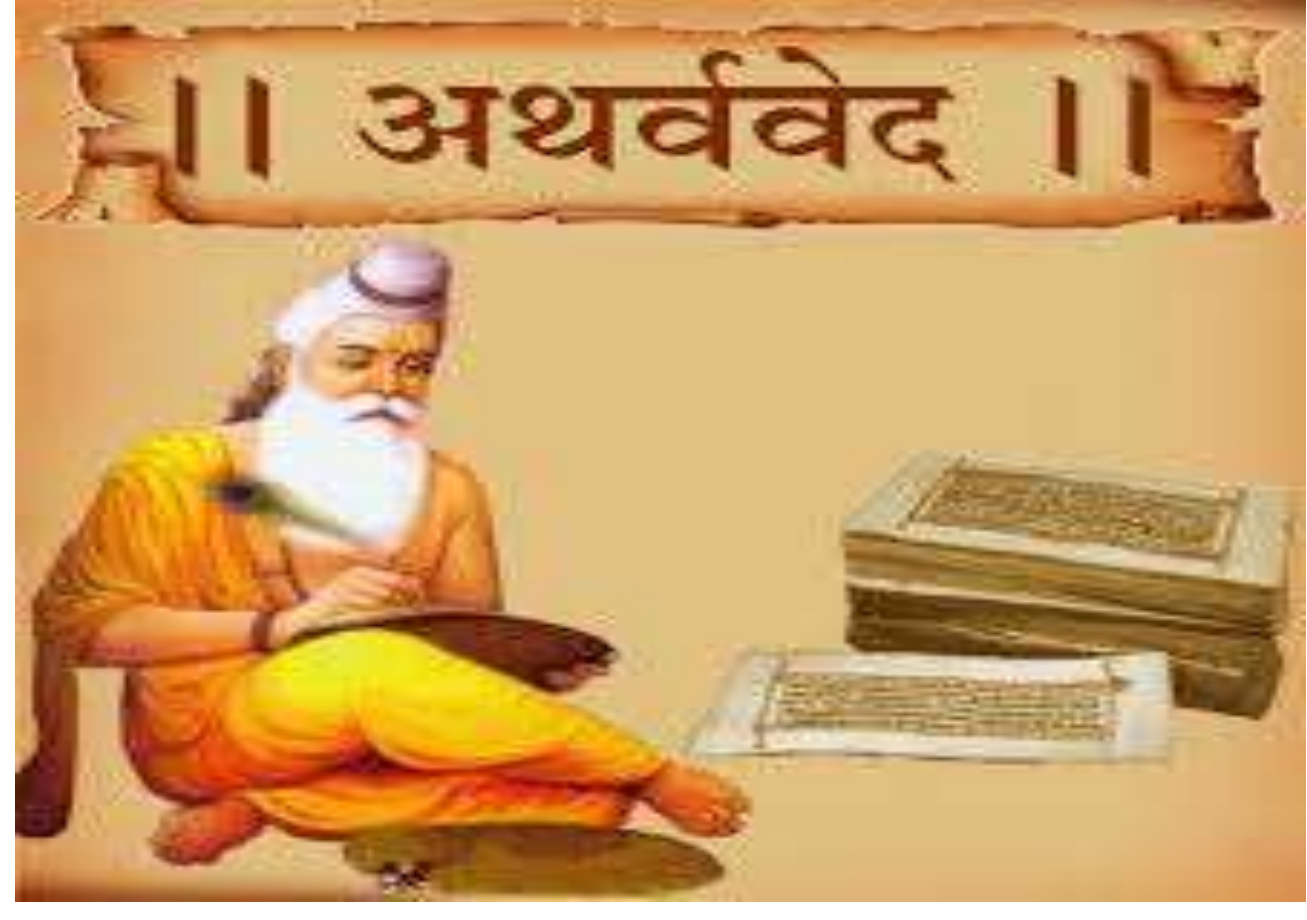


**हिमसंस्कृतवार्ता:- पुणे ।**

पुणे, महाराष्ट्रे निवसन्तः हिमाचलीजनाः हिमाचलीमिलन-कार्यक्रमस्य आयोजनं कृतवन्तः यस्मिन् पुणेनगरे कार्यं कुर्वन्तः कार्यरताः व्यावसायिकाः, व्यापारिणः, सूचनाप्रौद्योगिकी-व्यावसायिकाः च उपस्थिताः आसन्। अस्य आयोजनस्य आयोजनं सूर्यसमूहस्य मुख्यकार्यकारी दीपकसूदः तस्य पत्नी पूजा सूद च अकरोत्। पूजा सूद अवदत् यत् पुणेनगरे निवसतां हिमाचलीनां भावनात्मकरूपेण एकीकरणाय एषः कार्यक्रमः आयोजितः अस्ति। सा अवदत् यत् पुणेनगरे निवसन्तः हिमाचालिनः व्हाट्सएप- समूहस्य माध्यमेन सम्बद्धाः सन्ति, यत्र ते पुणेनगरे हिमाचलीजनानां समक्षं स्थापितानां समस्यानां सहभागितां कुर्वन्ति, स्व-अनुभवैः, संसाधनैः च परस्परं साहाय्यं कुर्वन्ति। समूहस्य माध्यमेन सर्वे हिमाचलीजनाः मिलित्वा पुणेनगरे नवागतानां हिमाचलीयुवानां कार्याणां, फ्लैट-स्थानानां वा अन्येषां बहूनां विषयाणां विषये सर्वथा साहाय्यं कर्तुं प्रयतन्ते, अनेकेषु प्रकरणेषु सफलाः च भवन्ति, येन नूतनानां हिमाचलीनां कृते सुलभं भवति। सा अवदत् यत् एतस्य अतिरिक्तं हिमाचलप्रदेशस्य नवीनतमविकासानां, हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतिपर्यटनस्य च प्रचारार्थं समूहे अपि प्रयत्नाः क्रियन्ते। तस्याः संस्था सर्वथा अराजनैतिकं तस्य प्राथमिकं उद्देश्यं हिमाचलस्य समृद्धिः विकासः च अस्ति।



## संस्कृतविद्यास्थानानि- १६ अथर्ववेदस्य विषयाः



१) ब्रह्मविषयकाः दार्शनिकसिद्धान्ताः- उपनिषदां ब्रह्मविद्यायाः यत् विकसितं रूपं प्राप्यते तस्य मूलम् अथर्ववेदः एव अस्ति। अध्यात्मविषयाः दार्शनिकसिद्धान्ताः प्रचुरमात्रया अत्र उपलभ्यन्ते। उदाहरणार्थं विश्वस्य उत्पत्तिविषये उक्तम् यत् सृष्टेः प्रारम्भे ईश्वरेण जले स्वबीजः निवेशितः। ततः हिरण्यगर्भस्य उत्पत्तिः अभवत् ततश्च सृष्ट्यारम्भः जातः।  
२) भैषज्यकर्म- विभिन्नाः रोगाः तन्निवारणार्थं भैषज्यसूक्तानि अत्र सन्ति। सूक्तैः देवतानाम् आवाहनं रोगनिवारणाय प्रार्थना च क्रियते। विविधानां रोगाणां नामानि तेषां निराकरणार्थम् ओषधीनामपि नामानि एतेषु सूक्तेषु प्राप्यन्ते। जलचिकित्सा, सूर्यकिरणचिकित्सा, मानसिकचिकित्सा एतेषां विषये विस्तृतं वर्णनं अस्मिन्वेदे अस्ति।  
३) शान्तिकर्माणि पुष्टिकर्माणि च- आपद्भ्यः मुक्त्यर्थं यानि कर्माणि क्रियन्ते तानि शान्तिकर्माणि इति उच्यन्ते। दुःस्वप्ननाशः, अपशकुननिवारणम् इत्यादीनां कृते विविधसूक्तानां जपः अत्र उपदिष्टः। ऐश्वर्यप्राप्त्यर्थं क्रियमाणानि कर्माणि पुष्टिकर्माणि।

## एतेषां कर्मणां विवेचनम् अथर्ववेदे अस्ति

४) राजकर्म- राजा कीदृशः भवेत्, राज्ञः तथा प्रजायाः कर्तव्यानि, शासनप्रकाराः, राजनिर्वाचनम्, राज्याभिषेकः, राज्ञः अधिकाराः कर्तव्यानि च, दण्डविधानम्, सेना तथा सेनापतिः, सैनिकानां प्रकाराः तेषां कार्याणि, युद्धम्, विजयार्थं साधनानि इत्यादीनां राजधर्मसम्बद्धानां विषयाणां विवेचनम् अथर्ववेदे अस्ति।  
५) सामंजस्यम्- समाजे राष्ट्रे च सामाजिकं कौटुम्बिकं धार्मिकं राजकीयं सामञ्जस्यं भवतु इत्यर्थं स्मरणीयानि बहूनि सूक्तानि अथर्ववेदे सन्ति।  
६) प्रायश्चित्तकर्माणि- अज्ञानेन बुद्ध्या वा कृतानाम् अशुभकर्मणां त्रुटिपूर्णानां वा यदनिष्टं फलं तस्य नाशार्थं क्षमाप्रार्थना, देवप्रार्थना, प्रायश्चित्तहोमः इत्यादिविषयकाणि सूक्तानि अत्र सन्ति।  
७) आयुष्यकर्म- दीर्घायुरारोग्यस्य प्राप्त्यर्थं विभिन्नदेवतानां स्तुतिः अनेकैः सूक्तैः कृता अस्ति।  
८) अभिचारकर्म- जारणम्, मारणम्, उच्चाटनम्, वशीकरणम् इत्याद्यभिचारकर्मणां मन्त्राः अस्मिन्वेदे सन्ति। एतेन ज्ञायते यत् धर्मार्थकाममोक्षरूपाणां चतुर्विधानां पुरुषार्थानां प्राप्त्यर्थम् एषः वेदः अत्यन्तम् उपयोगी अस्ति। अलौकिक- दार्शनिकविषयाः, लौकिकव्यवहारसम्बद्धाः विषयाः अस्मिन्वेदे प्राप्यन्ते। राजनीतिः, नीतिशास्त्रम्, आचारशिक्षा, कर्तव्योपदेशः इत्यादिभिः व्यावहारिकविषयैः एषः वेदः अधिकं लोकोपयोगी जातः अस्ति। धर्मसंस्कृतिदृष्ट्या एतस्य महत्त्वम् ऋग्वेदादपि अतिरिच्य तिष्ठति। अथर्ववेदस्य नवसु शाखासु पैपलादा शौनकी चेति शाखाद्वयं प्रसिद्धम्। एतयोः केवलं शौनकी अद्यत्वे उपलभ्यते।

-श्री अभिजित् तोडकर  
abhitdkr9@gmail.com

## वैद्यस्य विहितस्य अनुसरणं कथं करणीयम्, अस्माभिः एतानि संक्षिप्तं ज्ञातव्यानि

> Rx = उपचारः  
> Hx = इतिहासः  
> Dx = निदानम्  
> qd = प्रतिदिनम्  
> qod = प्रप्रतिदिनम्  
> qh = प्रति घण्टा  
> SOS = आवश्यकता चेत्  
> AC= भोजनात् पूर्वं  
> PC= भोजनानन्तरम्  
> BID = दिने द्विवारं  
> TID = दिने त्रिवारं  
> QID = दिने चतुर्वारं  
> OD= दिने एकवारं  
> BT= शयनसमय  
> BBF = प्रातःभोजनात् पूर्वम्

> BD = रात्रिभोजात् पूर्वम्  
> Tw = सप्ताहे द्विवारम्  
> ID= चरमान्तर्गतः  
> IV= शिराभिः  
> QAM = प्रत्येक प्रातः  
> QPM =प्रतिरात्रम्  
> Q4H = प्रत्येक ४ घण्टेषु  
> HS = शयनावसरे  
> PRN = आवश्यकतानुसारम्  
> MG= मिलिग्रामः  
1TSF =१ चम्मसः = ५ मि.ली

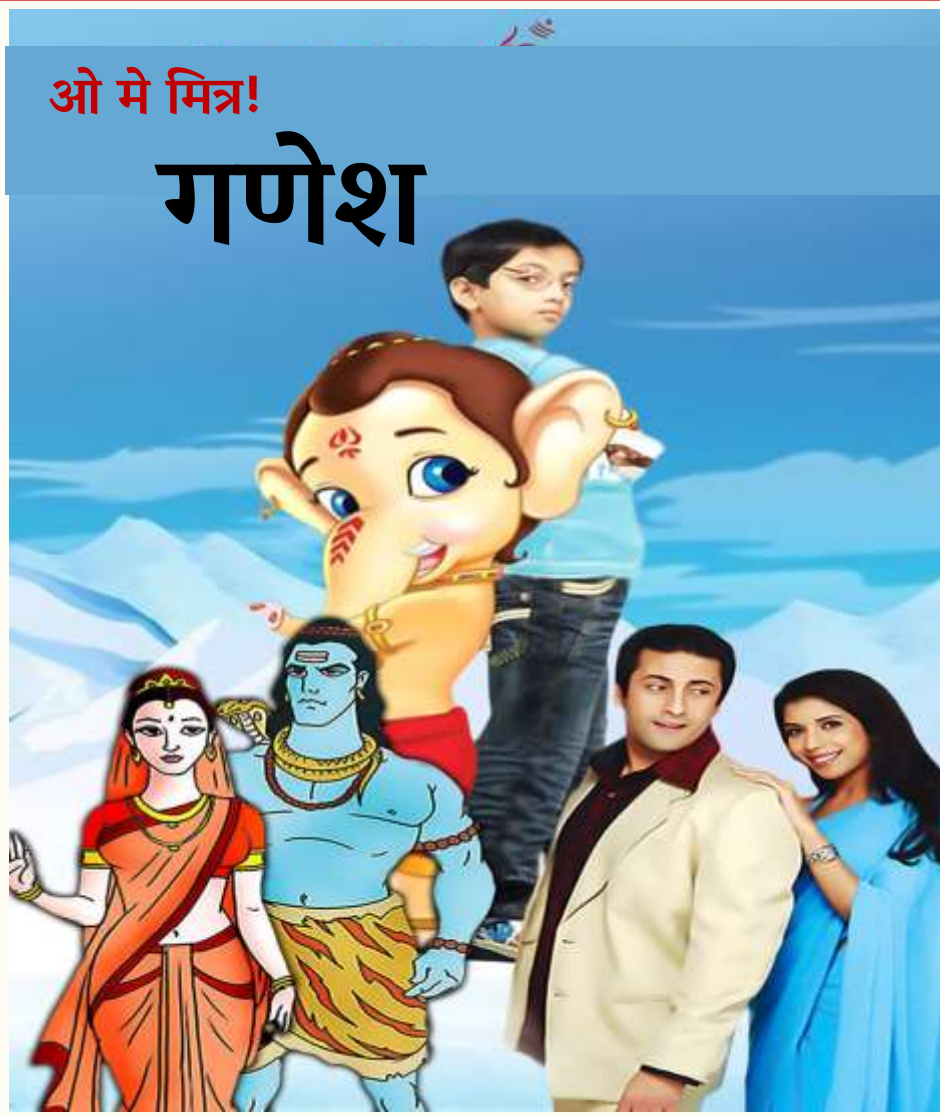
सुधा साठ्ये मुंबई।  
sudha\_sathaye@yahoo.com

## केन्द्रीय-कृषि-मन्त्री शिवराजसिंह चौहानः तेलङ्गानायाः खम्ममजनपदे जलाप्लावप्रभावितैः जनैः सह मिलितवान्

हिमसंस्कृतवार्ता:। केन्द्रीय-कृषि-मन्त्री शिवराजसिंह चौहानः गृहराज्यमन्त्री बण्डी- सञ्जयकुमारः च तेलङ्गानायाः खम्ममजनपदे जलाप्लावप्रभावितेभ्यः जनेभ्यः सर्वसम्भव-साहाय्याय आश्वासनं प्रदत्तवन्तौ। मन्त्रिणौ खम्मम- जनपदे जलाप्लाव-प्रभावित क्षेत्राणां नभः स्थ-सर्वेक्षणं कृतवन्तौ। सहैव मन्त्रिणौ कृषिक्षेत्राणां परीक्षणम् अपि कृतवन्तौ, यत्र जलाप्लावेन सस्यानि विनष्टानि। राज्यस्य कृषि मन्त्री टी. नागेश्वर-रावः तथा राजस्वमन्त्री श्रीनिवास-रेड्डी केन्द्रीयमन्त्रिभ्यां सह आस्ताम्। एतन्मध्ये ऋतु- विभागस्य अधिकारिभिः केषुचित् जनपदेषु अतिवृष्टिकारणेन नारङ्गवर्णीय-सञ्चेतना प्रसारिता। आगामि चतुर्दिवसेभ्यः दशजनपदेभ्यः पीतवर्णीय-सञ्चेतना अपि प्रसारिता।

## ओ मे मित्रगणेशः मया तिष्ठतु साकमशेषः

ओ मे मित्रगणेशः मया तिष्ठतु साकमशेषः  
(Sanskrit Version of Hindi song -  
ओ मांइ फ्रेण्ड गणेशा ओ मांइ फ्रेण्ड गणेशा --")



मैजिक् माष्टर् नाम हे  
ते ही सौख्यदाने कर्माणि ते ही  
मैजिक् माष्टर् नाम हे  
ते ही सौख्यदाने कर्माणि ते ही  
त्वम् असि बालः अहञ्च बालः  
हसन् क्रीडन् गच्छति कालः  
त्वम् असि बालः अहञ्च बालः  
हसन् क्रीडन् गच्छति कालः  
हसन् क्रीडन् वदतु धीशः ओ मे मित्रगणेशः  
मया तिष्ठतु साकमशेषः

पृथिव्या उपरि उदधिः  
उदधेः उपरि गगनं व्योम्नि राजते चन्द्रः  
चन्द्रस्य निकटे ताराः पृथिव्या उपरि उदधिः  
उदधेः उपरि गगनं व्योम्नि राजते चन्द्रः  
चन्द्रस्य निकटे ताराः तारासु तारा ध्रुवतारा  
देवेषु त्वं देवसुकारा तारासु तारा ध्रुवतारा  
देवेषु त्वं देवसुकारा त्वन्नु सर्वविशेषः  
ओ मे मित्रगणेशः त्वं तिष्ठ मे साकमशेषः  
ओ मे मित्रगणेशः त्वं तिष्ठ मे साकमशेषः- (०३)

## इमर्जिंग मार्केट्स् इन्वेस्टेबल मार्केट् इन्डेक्स इत्यस्मिन् भारतं चीनदेशं पराजितवान्



मॉर्गन स्टैन्ले कैपिटल इन्टरनेशनल् इत्यस्य इमर्जिंग मार्केट्स् इन्वेस्टेबल मार्केट् इन्डेक्स इत्यस्मिन् भारतं चीनदेशं पराजितवान् अस्ति। सूचकाङ्के भारतस्य भारः २२.२-७ प्रतिशतं, चीनदेशस्य २१.५-८ प्रतिशतं च आसीत्। एतत् मॉर्गन स्टैन्ले इत्यनेन घोषितम् अनुकूलस्थूल-आर्थिक-स्थित्या भारतस्य विपण्यः लाभान्विताः अभवन्। अद्यतनकाले भारतीय-अर्थव्यवस्थायाः सशक्त-स्थूल-आर्थिक-मूलभूतानाम् अपि च निगमानाम् तारकीय-प्रदर्शनस्य कारणेन देशे अधिकाणि निवेशानि प्राप्तानि सन्ति, अपि च भारतीय-इक्विटी-विपण्येषु व्यापक-आधारित-लाभः दृष्टः। एषः लाभः बृहत्-टोपिका-सूचकाङ्केषु अपि च मध्य-टोपिका-लघु-टोपिका-सूचकाङ्केषु प्रतिबिम्बितः भवति। अस्मिन् सकारात्मकप्रवृत्तौ योगदानं दत्तवन्तः प्रमुखकारकाः अस्मिन् वर्षे प्रारम्भे प्रत्यक्षविदेशीयनिवेशे ४७ प्रतिशतं वृद्धिः, कच्चे तेलस्य मूल्येषु न्यूनता, भारतीयऋणबाजारेषु पर्याप्तविदेशीयनिवेशः च अन्तर्भवति। विपण्यविश्लेषकानाम् अनुसारं सूचकाङ्के एतस्य परिवर्तनस्य अनन्तरं भारते प्रायः सार्धचतुर्बर् डॉलरस्य निवेशस्य सम्भावना वर्तते।

## भारतस्य मध्यम-परिधि-बैलिस्टिक-मिसाइल- अग्नि-चतुर्थस्य सफलतया परीक्षणं कृतम्

ओडिशा-राज्यस्य चण्डीपुर-नगरस्य एकीकृत-परीक्षण-परिधितः ह्यायमेव मध्यम-परिधि-बैलिस्टिक-मिसाइल-अग्नि-चतुर्थस्य सफलतया परीक्षणं कृतम्। रक्षामन्त्रालयेन उक्तं यत् प्रक्षेपणकाले सर्वे परिचालनात्मकाः तकनीकीमापदण्डाः सफलतया पूरिताः। सामरिकबलकमाण्डस्य आश्रयेण एतत् प्रक्षेपणं कृतम्। भारतस्य रक्षाक्षमतां सुदृढं कर्तुं एतत् प्रक्षेपणं अपरं माइलस्टोन् अस्ति



डा.रुरुकुमारमहापात्रः(अध्यापकः)  
राष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयः,तिरुपतिः